

HANGYA

Szövetkezeteink és az új szövetkezeti törvényjavaslat.

Írta: dr. Garda Kálmán.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet és a Marostorda vármegyei Földműves Szövetség megtisztelő felhívása — melynek alapján előadásom megtarthatom — úgy érzem, nem ment fel engem egy kötelesség alól, melynek során rákivánok mutatni arra a szoros összefüggésre, mely a Hangya szövetkezetek és a kisgazdák között, évek hosszú sora alatt keletkezett és megerősödött. A nagyenyedi Hangya központban egyesült fogyasztási szövetkezetek — eltekintve a kis számu városi szövetkezettől — tulnyomó részben falun működnek, az ottan élő kisgazdák kereskedéseiként. Ezekben a szövetkezetekben kerek számban 150.000 kisgazda van — mint üzletrészes következeti tag — érdekelve, úgy, hogy a kisgazdák gazdasági tevékenységének a Hangya szövetkezetek igen hathatós támogatói.

Ezért mi kötelességünknek tartjuk mindenütt — ahol kisgazdák érdekeiről van komoly szó — megjelenni és a legnagyobb megnyugvással és a legszebb reménnyel eltelve jelentem meg a Hangya központ képviselőjében, épen itt az ős székely központban, mivel úgy látom és úgy hiszem, hogy a nagy tömegében együtt élő székelység, a rajta kívül lévő szétszort magyarsággal együtt és egységesen kívánja jövőjét biztosítani és pedig mezőgazdasági érdekeit az Erdélyi Gazdasági Egylet vezetése alatt. A világháborút befejező békekötés abban a részében, ahol a Romániához szakított területeken élő nemzetiségi kisebbségek egyházi és iskolai, meg jótékonycélu intézményeinek önállóságáról rendelkezik, csak a székelyeket említi fel, a nem egy tömegben elhelyezkedett másfél millió magyarról mit sem szólva. Ez ránk a székely vármegyéken kívül lakó magyarságra, csak megtisztelő és emlékeztet arra a történelmi valóságra, mely szerint Erdélyben a magyar szabad foglalkozást folytató értelmiség nagyrésze tulajdonképp székely eredetű, azt hiszem azonban és e hitemben a mai gazdaggyűlés is megerősít, hogy a székelység szívesen lát minket abban a munkában, mely az összes itt élő magyarokra minden téren vár.

Ennek a nagy munkának egyik része a Romániához csatolt területen élő magyar kisgazdáknak, szövetkezetek által

közvetített ellátása, minden olyan áruval, mire azoknak szükségük van. A háboru előtt és a háboru első éveiben ezt a feladatot a Hangya szövetkezetek — mindenik a maga körében — a lehető legjobban bírták megoldani, mivel az akkori Hangya központnak megfelelő tőke állott rendelkezésére, a szállítás pontos, megbízható és kifogástalan, végül a belföldi pénz értéke és vásárló képessége állandó és az itt számításba jövő külföldi pénzzel, nagyon csekély eltéréssel, egyenlő volt. Ma ezek a tényezők megváltozott mértékben és minőségben állanak rendelkezésünkre.

Amikor az új romániai Hangya központ 1920. június 3-án megalakult, forgótőkével nem rendelkezett, mivel a régi összefüggés mellett a budapesti központ szerezte be az árukat összes kirendeltségei részére, melyeknek forgótőkére nem volt szükségük. Az alakuláskor és azóta jegyzett alaptőke, valamint az igazgatóság által megszerzett kölcsönök — különös tekintettel arra, hogy szövetkezeteink hosszú időre veszik a hitelt igénybe — nem adják meg a központnak azt az anyagi erőt, mi 525 szövetkezet teljes és kizárólagos ellátására képesítene. — A szükséges alap és forgótőke hiányon azonban lehetséges segíteni és pedig a következő megfontolások és számítások alapján:

A hosszú háboru egyik következménye a papírpénz értékének, a biztos és állandó aranyértékhez képest csökkenése és vásárló képességének esése. Ez az európai összes államokban — nem értvén ide a continensen kívül álló Angliát — és pedig úgy a legyőzöttek, — mint a győzteseknél bekövetkezett. A francia frank, az olasz lira háboru utáni értéke kisebb, mint a békebeli. A magyar kor. régi értékének $\frac{1}{40}$ részével bír és bizonyos, hogy a mi fizetési eszközünk a leu is jóval kisebb értékű és vásárló képességű, mint a háboru előtti volt. Amikor a pénz értéke egyfelől romlott, ezzel kapcsolatban másfelől az életszükségletek és áruk értéke el nem képzelt magasságokba emelkedett. — Lehetséges-e ilyen világrendítő válságok között szövetkezeteinknek a régi alaptőkéjükkel, a régi üzletrészekkel tagjaik esetleg megnövekedett igényeit kielégíteni?

A legtöbb fogyasztási szövetkezet tagjainak száma az 1000-en alul van és 1 üzletrész 5—10 leu lévén, alaptőkéjük 10—20.000 leu között váltakozik. Ez az

alaptőke nem felel meg a mai áraknak és követelményeknek, amint hogy az újonnan alakult és a román központhoz csatlakozott szövetkezetek üzletrészeinek legkisebb értéke 50 leu.

Szükséges tehát az elegendő tőkével nem rendelkező szövetkezetek alaptőkéjének felemelése, ami az alapszabályok megfelelő változtatása és új üzletrészek jegyzése által könnyen megtörténhetik.

„A sűrű garas többet ér a ritka forintnál”. közmondást tartva eszünkben, 150.000 szövetkezeti tag 50 leues befizetése 7 és fél millió tőkét teremt elő.

A szövetkezeti tőkék felemelése képesíteni fogja azokat rövidebb lejáratu hitelek igénybevételére, többféle áru beszerzésére és arra is, hogy a központ alaptőkéjének felemeléséhez újabb üzletrészek jegyzése és befizetése által hozzá járuljanak.

A szövetkezet tőkéjének felemelése és ezzel kapcsolatban a szövetkezeti központ megerősítése rajtunk áll, t. i. a szövetkezet tagjain és a szövetkezetek vezetőségén. Gazdasági hatását a szövetkezet forgalmában és a tagok visszatérítési jutalékában már egy év mulva érezteti, de elhatározó lépés a fejlődés útján ahhoz a célhoz, mely a tagok teljes és kizárólagos áru ellátását foglalja magában.

Ha ezzel szemben lesznek, akik így gondolkoznak: „nem járulok én többet a szövetkezet tőkéjéhez, hisz megvehetem ugyanazt az árut egy nem szövetkezeti boltban is” — azokat nagyon kérem, hogy jegyezzék fel emlékezetükbe a következőket: a szövetkezeti bolt a szövetkezeti tagok boltja, mely azért létesült, hogy a nem szövetkezeti kereskedés visszaéléseitől a kisgazdákat és a kisebb vagyonu embereket megszabadítsa. Ha megszűnik, visszaszáll a régi állapot, a háboruban megerősödött minden nyomorusággal, elsősorban annak a lánckereskedelemnek csapásával, melynek utolsó és legdrágább láncszemét a falusi kisbolt fogja kiárusítani.

A szállításban, főként a vasuti szállításban a háboru következtében és háboru után beállott kedvezőtlen változások, valamint a pénzértékek gyors ingadozása, mind olyan bajok, amelyeken szövetkezetek önmagukban nem segíthetnek, de szükséges reámutatni ezekre, mint a kisgazdák áruval való ellátásának akadályaira és a drágaságnak két ki nem apadó kuforrására. Ha ezen tényezők működ-

dése rendessé válik, és a szövetkezeti alaptőkék — kapcsolatban a központ alaptőkéjével — felemeltetnek, számítani lehet arra, hogy szövetkezeteink áruellátása mind teljesebb és kizárólagosabb lesz és ezzel kapcsolatban meg fognak szünni az áruk minősége és ára ellen emelt kifogások.

Ez a számítás egy létező valóságra és egy alaposan remélhető lehetőségre van alapítva.

A létező valóság: a Hangya szövetkezetek ma meglévő szervezete és berendezései.

Az elszakadáskor 600 és néhány Hangya szövetkezet volt azon a területen, mely Magyarországból leszakítva, hozzásatoltatott Romániához. Ezen szövetkezeteknek két kirendeltsége volt Nagyváradon és Nagyenyeden, melyek közvetítették az áruk megrendelését és szétosztását, a kerületükben lévő szövetkezetek üzletvitelét felügyelték, vezették és ellenőrizték azzal a vidéki és központi tisztviselő gárdával, mely tudásán és gyakorlottságán kívül belevitte a szövetkezetekkel érintkezésbe a hosszú évek folyamán kifejlődött Hangya hűségét, barátságot és szeretetet.

Ma ezek közül a szövetkezetek közül 526 csatlakozott a Nagyenyeden megalakult központhoz és többen olyanok, melyek az elszakadáskor elhagytak, oda visszatértek. Az új központ 24 székelyföldi szövetkezetet, melyeket kétszer teljesen kiűritettek és elpusztítottak, ismételtén talpraállított és az aradi kirendeltség által újból működésbe hozott és kötelekébe vett olyanokat, melyek a mostohasors csapásai következtében magukra maradván, bezárták üzleteiket. Sepsiszentgyörgyön és Székelyudvarhelyen áruraktárakat szervezett a közeli szövetkezetek könnyebb ellátásaira és előre látható időn belül itt, Marosvásárhelyen is felállítja áruraktárát, mint olyan székhelyen, melyhez igen sok és virágzó szövetkezet tartozik.

A kisebb-nagyobb Hangyák eszerint a helyükön szorgalmaskodnak; megvan ugyanaz a lelkes és szolgálatkész tisztviselő kar is úgy, hogy a régi birtokállapot kevés változással fennmaradt.

Az alaposan remélhető lehetőség: a szövetkezetekre vonatkozó jelenlegi jogszabályok hatályon kívül és olyan egyesítő törvény hatályba helyezése, mely a mi szövetkezeteink fennállásának alapjait érintetlenül hagyva, működésük lehetőségét nem szünteti meg.

A román királyság kiegészítése annyiféle szövetkezeti jogszabályok alkalmazását vont maga után, ahányféle államból történt a kiegészítés. Ezek egymástól is, de a régi román királyság törvényeitől is eltérnek és pedig alapvető rendelkezésekben. A román törvények és a mi szövetkezeti jogrendszerünk között a főbb különbségek a következők:

A román törvények szerint a szövetkezet alakulása a bukaresti szövetkezeti központ aprobálásától, vagyis enge-

délyétől függ; külön vannak a városi és falusi szövetkezetek és külön alkothatnak szövetségeket, melyeknek külön-külön központjuk van a fővárosban; a szövetkezetek ezen központtól olyan függő viszonyban vannak, amely kötelezi őket a központ rendelkezéseinek végrehajtására; a tartalék-tőke állami értékpapírokba fektetendő; feloszlásuk esetén a tartalék-tőke felerésze a központba fizetendő, mely rendelkezik a fölött. Ezzel szemben a magyar kereskedelmi törvény a szövetkezetek alakulását nem köti semmiféle engedélyhez, azok működésében és feloszlásában következetesen elismeri önrendelkezési jogukat és az állam felügyeleti jogát kizárólag a törvényszék által gyakorolja, abból a szempontból, hogy mérlegük és számadásaik elkészítésében megtartják-e a törvény kötelezőnek minősített és alapszabályaikba felvett követelményeket.

A múlt év őszéig a szövetkezeti jogszabályok tekintetében nem történt változás. Ekkor a szeptember 20-ikán szentesített törvény kiterjesztette a volt Osztrák-Magyar monarchiából elvett részekre, minden változtatás nélkül a román törvényeket. Ez minden elgondolható intézkedés között a legkönnyebb és legegyszerűbb volt, de ha meggondoljuk, hogy ezen törvények a már létező szövetkezetekre is vonatkoznak, valamint azt is tekintetbe vesszük, hogy az 1918. évi december 1-ig visszamenőleg alakult és már bejegyzett cégű szövetkezetekre is alkalmaztattak: a régi romániai szövetkezeti törvények ilyen kiterjesztését gyakorlatilag meg nem valósíthatónak és a kereskedői szabadságra általában a szövetkezeti önrendelkezési jogra meg különösen sérelmesnek kell tartanunk.

Valamint egy háznak a fundamentumát kivenni nem lehet anélkül, hogy egészében meg ne bontsuk, úgy egy már létező szövetkezettől azt kívánni, hogy alapvető megállapodásait másokkal cserélje ki, egyértelmű annak a megszüntetésével.

A törvény illetően kiterjesztésének eddigelé megállapítható eredményei: az 1918 december 1. után alakult szövetkezetek cégbejegyzésének függőben tartása, mivel a bukaresti központ csak azokat a szövetkezeteket aprobálta, melyek alapszabályai a régi Románia szövetkezeti törvényeit figyelembe vették és ezzel kapcsolatban a második negatívum: újabb szövetkezetek alakulásának elmaradása a magyar és szász lakosság között.

Az 1920 szeptember 20-án szentesített törvény azonban maga is kifejezetten mondja, hogy csak addig marad hatályban, míg egy új, az egész Románia minden szövetkezetére kiterjedő egységes törvényt alkotnak. Ennek a törvénynek a javaslata már elkészült és megnyugtatóan olvashatjuk abból és az előre bocsátott indokolásból, a ránk nézve sérelmes rendelkezések mellőzését. A javaslat szerint új szövetkezet alakításához nem szükséges semmiféle hatósági engedély, mivel

az alapszabályoknak vagy ezt helyettesítő szerződésnek egyszerű bejelentése alapján a törvényszék bejegyzzi annak cégét, miáltal jogi személyisége megvan alapítva és működését megkezdheti.

A szövetkezetek területi korlátozás nélkül uniókba egyesülhetnek, melyek megint uniót képezhetnek. A Bukarestben, a pénzügyminiszterium mellett felállítandó központ hitelnyújtással fog foglalkozni, az abba való belépés nem kötelező, hanem csak lehetséges és ellenőrzési joga. azon szövetkezetekre és uniókra terjed ki, melyek tőle hitelt vettek igénybe. A felszámolás esetén megmaradó tartalék-tőke felett ezen központ nem rendelkezik és a tartaléktőke állami kötelezvényekbe fektetése sem kötelező.

A szövetkezetek maguk határoznak belső ügyvitelük nyelve tárgyában, azonban az évi számadások az állam nyelvén készítendőek.

Ezen javaslat úgy a most ismertett alapvető rendelkezéseiben, mint más jogszabályaiban nagyon közel áll a magyar törvény alapján keletkezett szövetkezetek működésében kipróbált és helyesnek bizonyult elvekhez és rendszerhez és általánosságban azonos önrendelkezési jogot ad a szövetkezeteknek, melynek következtetés alkalmazása nélkül azok mesterséges és életképtelen egyesületek lennének.

Ezt mi megnyugvással állapítjuk meg, feltéve, hogy a javaslatból tényleges változtatás nélkül lesz törvény és egyben annak a reményünknek adunk kifejezést, hogy a javaslatra való tekintettel, az átmeneti időben nem ragaszkodnak a régi romániai szövetkezeti törvények szigorú végrehajtásához, hanem megelégszenek a központi felügyelet eddig tapasztalt mérvű gyakorlásával.

Ime tisztelt Gazdanagygyűlés az elszakított terület magyar kisebbségének birtokállományából egy fejezetet mutattam be, a fogyasztási szövetkezetek jelenben és jövőben remélhető állapotának ismertetése által. Kötelességünk és kizárólag rajtunk áll ezt a kisgazdákat érdeklő intézményt a maga szociális és emberbaráti jellegében azon rendszerrel fenntartani, mely azt életre hívta és viszonttagságos jelenében fenntartotta.

Ennek a rendszernek vezetősége a Hangya központ igazgatósága szeretettel üdvözli általam az igen tisztelt Gazdanagygyűlést és a következő határozati javaslat elfogadását kéri:

Határozati javaslat.

A Marosvásárhelyen 1921. szeptember 26-án az „Erdélyi Gazdasági Egylet” és a „Marostordavármegyei Gazdaszövetség” által rendezett gazdanagygyűlés I. Tudomást szerez a Romániához csatolt volt magyarországi területen alakult „Hangya” szövetkezetek fennmaradásáról és arról, hogy Ajud (Nagyenyed) székhelyen olyan központi szövetkezetben egyesültek, mely azok áruval való ellátását, felügyeletét és ellenőrzését intézi, meg nem változott ragaszkodását

fejezi ki ezen szövetkezetekhez és azok központjához, továbbá saját gazdasági érdekeinek kielégítése céljából ezen szövetkezeteknek és azok központjának megerősítését alaptőkéjük megfelelő emelése által — szükségesnek tartja.

II. Sérelmesnek és a szövetkezeti ügyre károsnak tartja az 1920. szeptember 20-án szentesített törvény azon rendelkezését, mellyel a régi királyság szövetkezeti törvényeit minden módosítás nélkül kiterjesztette saját szövetkezeteire és kéri ezen törvény hatályának saját szövetkezeteire vonatkozó megszüntetésével olyan törvény alkotását, mely az itteni szövetkezetek alakulásában és működésében már kipróbált és jónak bizonyult alapelvek és rendszerrel nem ellentétesek.

Elhatározza végül ezen utóbbi határozatáról és kérelméről a földművelésügyi miniszteriumot illő formában értesíteni.

A budapesti „Hangya” központ üdvözlése

A Románia területén külön központban tömörült Hangya szövetkezetek első közgyűlésük alkalmából üdvözölték a budapesti Hangya központot, mint a kinek védő szárnyai alatt a múltban alakultak és szépen fejlődtek.

Üdvözlésünkre Balogh Elemér a központ vezérigazgatója — akit a szövetkezetek Nemzetközi Világszövetségének, augusztusban tartott baseli kongresszusa a szövetség vezériférfiai közé választott — meleg érzéssel teli hangon válaszol s a szövetkezetek jövője iránti mély szeretettel sikeres munkát kíván igazgatóságunknak. A levelet itt közöljük.

A „Hangya” szövetkezetek központja, mint termelő, értékesítő és fogyasztási szövetkezet t. Igazgatóságának

Nagyenyed.

Igaz örömmel és őszinte meghatottsággal olvastam a nagyenyedi „Hangya”-nak, immár idegen királyság területén tartott első közgyűlése alkalmából hozzám intézett meleg sorait s hálás köszönetemet fejezem ki a t. Igazgatóságnak, úgy a budapesti „Hangya” központról, mint a rólam való jóleső megemlékezésért.

A mostoha sors, mely Erdély elszakításával egyidejűleg a „Hangya” központot is több száz virágzó szövetkezetétől s legrégibb, legnagyobb kirendeltségétől fosztotta meg, oly pótolhatatlan veszteséget jelent nekünk, hogy csak az a tudat vigasztalhat bennünket, hogy az önálló központtá alakult Erdélyi „Hangya” olyan lelkes és rátermett férfiak vezetése mellett, mint a t. Igazgatóság a legnagyobb lelkiismeretességgel és hozzáértéssel fogja a tőlünk elszakított szövetkezeteket irányítani és a szövetkezeti eszmét Erdélyben felvirágoztatni.

Örömmel látom, milyen megértő szeretettel ragaszkodnak volt központjuk-

hoz és azokhoz a tradíciókhoz, melyeknek a szövetkezeti mozgalom Erdélyben való zászlóbontásakor együtt vetettük meg az alapját s azóta is változatlan épségben és tisztaságban őriztünk meg két hosszú évtizeden keresztül. Remélem, hogy ezen hagyományok ezután is lélekben szorosán fognak összefűzni bennünket s Önök is azokhoz hiven, azok szellemében fogják a szövetkezeti ügyeket szolgálni.

Szívből kívánom, hogy az isteni gondviselés sok áldással kísérelje ezután működésüket is és adjon erőt és bizalmat Önöknek szép és nagy feladataik megvalósításához.

Kérve a t. Igazgatóságot, hogy üdvözlétemet és köszönetemet a Központ egész tisztviselő karának és derék erdélyi szövetkezeteknek is tolmácsolja, maradjon a jövőben is

Budapest, 1921. aug. 10.

bajtársi üdvözléssel készségesen hívük:

Balogh Elemér s. k.,

Felhívás szövetkezeteinkhez a luxus- és forgalmiadó rendelet végrehajtására.

Értesítjük szövetkezeteinket, hogy az új adótörvény értelmében minden elárúsítónak, így tehát a szövetkezeteknek is az eladott likörök eladási értéke után 15 százalékot kell adóba fizetni. Az adófizetés éppen úgy, mint az eddigi luxusadó, blokkokkal fog történni. E célra minden adóhivatal piros színű blokkot, vagy ha ilyen nincs, fehérszínűt, de középen két piros vonallal ellátva, fog kiadni. Természetesen ezen 15 százalékos adó a szövetkezetet nem terheli, ezt a boltosnak a fogyasztóktól kell felvennie.

Felkérjük tehát a t. ügyvezető urakat, sziveskedjenek az e célra szolgáló blokkokat a legközelebbi adóhivatalból beszerezni és azok értékével az üzletvezetőt épp úgy mint bármely másféle áruval megterhelni. A boltos ezek után minden elfogyasztott likör árához köteles a 15 százalékot (egy leu után 15 bani) még hozzászámítani és a fogyasztóktól a likör árával együtt beszédni.

Ahol a bolt, vagy körctermékező forgalmi jutalékot kap, természetesen e blokkal beszédett adó után külön jutalék nem számítható fel, miért is az ellenőrünk jelenléte nélkül fizettetnék ki az illető kezelő forgalmi jutaléka, úgy kérjük a blokkok értékét a beszolgáltatott pénzből minden egyes esetben levonásba hozni.

Ugyanezen új adótörvény 29-ik fejezete értelmében minden árusító, tehát szövetkezetek is kötelesek az eladásból származó bevételek után 1 százalékos forgalmi adót (egy leu után egy bani) fizetni. Ezen forgalmi adó fizetéséhez fehér blokkot kell használni. Ezen blokkokat szintén az adóhivatalból kell a szövetkezeteknek beszerezni. Az 1 százalékos forgalmi adót legkönnyebben befizetheti a szövetkezet a pénztárkönyvbe

foglalt napi bevétel összeszámítása után. Vagyis minden hónap végén össze kell számítani a befolyt napi bevételek összegét, amely áruknak eladásából származott és ezen összeg után kell az 1 százalékos adó címén fizetni.

A fenti adótörvény 35-ik fejezete elrendeli még az eladásból származó bevételekre vonatkozólag az illetékes pénzügyi hivatal által láttamozott lajstromoknak vezetését is. Szövetkezeteket, mivel nyilvános számadásra kötelezett vállalatok, a pénzügyminiszter folyó évi 106582. számú rendeletével ezen lajstrom vezetésére alól felmentette. Ha tehát fenti adó helyes fizetése felőli meggyőződés céljából felülvizsgálatra valamely pénzügyi közeg kiszállna a szövetkezetekhez és vizsgálat közben ezen lajstromot követelné, úgy sziveskedjék minden szövetkezet ügyvezetője a pénzügyminiszter jelen rendeletére hivatkozni, és kijelenteni, hogy a szövetkezet ilyen lajstrom vezetésére nincs kötelezve.

Végül kérjük minden szövetkezetünk igazgatóságát, hogy fenti rendelkezést annál is inkább sziveskedjék pontosan végrehajtani, mert a törvény a rendelkezésébe ütköző kihágást szigorúan fog büntetni.

A központ közleményei.

A marosvásárhelyi gazda nagygyűlés.

Szeptember 26-án Marosvásárhelyen a Romániához csatolt terület magyar gazdaközönsége nagy gyűlést tartott, elsősorban a kisajátítási törvénnyel szemben a földtulajdonosok, köztük különösen a telepések és a székely vagyoni közösségek érdekében szükséges állásfoglalás és határozat tárgyalása és létrehozása céljából. Bár előreláthatólag egy hosszú időre döntő sulyu és életbevágó kérdés tárgyalásáról volt szó, mely sokakra, köztük az ország rész derék gazdasítzjeire és a telepésekre akar lenni, vagy nem lenni kérdése — az E. G. E. igazgatósága és a Marostorda-megyei földműves szövetség vezetősége figyelemmel volt szövetkezetekre és központunk igazgatóságát nemcsak azok képviselőire, hanem arra is felkérte, hogy egy előadással vegyen részt a nagy gyűlésen.

Központunkat Dr. Garda Kálmán alelnök képviselte, ki a jelen számunkban közölt beszédet — tekintettel a földreform tárgyalása közben nagyon előrehaladott időre és arra, hogy utána egy, az összes gazdákat nagyon érdeklő előadás következett — csak kihagyásokkal és szorosan azon részre korlátozva mondotta el, melyek határozati javaslatához a legrövidebb idő alatt előadhatók voltak. Epen ezért a beszédre ezen helyen hívjuk fel szövetkezetek figyelmét.

Az előterjesztett határozati javaslatához Valkó Gyula, a hitelszövetkezetek vezérigazgatója szólott hozzá a testvérszövetkezetekre vonatkozó kiterjesztéssel, annak elfogadását igen talpra esett és

formás indokolással támogatva. Ugyanő a hadikölcsönök beváltása kérdését is nagyon figyelemre méltó érveléssel hozta fel. A nagygyűlésen szövetkezeteink vezetői közül többen vettek részt, főként a bánáti telepések községeiből papok, tanítók és kisgazdák. A telepések érdekében Német Elemér és Zöld Mihály lelkes urak nagyon lelkesen képviselték az ottani kisgazdák vitalis érdekeit.

Az áruüzletben a lei rohamos esése az árak gyors emelkedését idézték elő, ami az újabb eszközölt beszerzéseknél, különösen pedig az import cukornál nagy mértékben tapasztalható. Ennélfogva az áruosztályunk által a múlt hetekben kibocsájtott árjegyzékben foglalt árak is egyes cikkeknel megváltoztak, mindazonáltal biztosítjuk szövetkezeteinket, hogy ezen cikkeket is a legméréskeltebb napi árban fogjuk számlázni.

Legújabbban az alábbi vasárak érkeztek raktárunkra, melyeket szintén a lepjutányosabb árakon számlázunk.

Vasárak:

Füstcsövek.

Rézcsengők.

Egész acél nyeles furók.

Széna és trágya villák.

Az üres szeszest vastartányainkat, továbbá pálínkás, boros és petrolumos hordóinkat kérjük sürgősen küldjék vissza a szövetkezetek, mert azokra raktárainknak igen nagy szükségük van.

Hjánlunk szövetkezeteinknek azonnali szállításra a legolcsóbb napiárak mellett tiszta gyapjuból készült brassói kásztör ujjasokat minden nagyságban, harisnyákat, zoknikat és kesztyűket.

A világosi magyar-francia cognacgyár R. Marry és társai részvénytársasággal létre jött megállapodásunk folytán abban a helyzetben vagyunk, hogy a világosi cognac gyártmányt a legkedvezményesebb nagybani gyári árak mellett tudjuk a szövetkezetnek közvetíteni. A rendeléseket közvetlenül a gyárból is elintézhethetjük, valamint úgy a központ, mint kirendeltségeink és transitó raktárainkból. Ez utóbbi esetben a cognac árai szigorúan a szállítási költségekkel drágábbak.

Felhívjuk a szövetkezetek figyelmét e nagyon jó minőségű cognacokra.

HIRDETÉSEK.

Borszeg és vidéke „Hangya” fogyasztási és ért. szövetkezet 1921 évi szeptember hó 27-én délután 3 órakor a község házában évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24-ik §-a értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, úgy a közgyűlés október hó 11-én fog megtartani, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása.

4. Tiszta jövedelemlről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920 év dec. 31-én a tagok száma 352, üzletrészeinek száma pedig 900 volt. Az év folyamán belépett 1 tag 5 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt: Borszeg, 1921. szeptember hó 12-én.

Az igazgatóság.

Bodolai fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi szeptember 27-én délután 3 órakor a község házában 1920 évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. §-a értelmében meghívotnak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelenének, úgy a közgyűlés október hó 2-ik napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. — Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemlről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920. év. december 31-én a tagok száma 253, üzletrészeinek száma pedig 465 volt. Az év folyamán kilépett 3 tag 3 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg e bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt: Bodola, 1921. szeptember hó 9-én.

Az igazgatóság.

Marosjárai fogy.- és értékesítő szövetkezet 1921 évi szeptember hó 30-án délután 2 órakor a község házában 1920 évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24-ik §-a értelmében meghívotnak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelenének, úgy a közgyűlés október hó 2-án tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemlről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920 év dec. 31-én a tagok száma 170, üzletrészeinek száma pedig 844 volt. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt: Marosjára, 1921. szept. hó 13-án.

Az igazgatóság.

Nagyvárad népszövetségi „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi október hó 9-én délelőtt 11 órakor a község házában 1920—21 évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. paragrafusa értelmében meghívotnak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelenének, úgy a közgyűlés október hó 16-ik napján tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. — Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemlről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1921. augusztus 31-én a tagok száma 2784, üzletrészeinek száma pedig 10453 volt.; az év folyamán belépett 42 tag 137 üzletrésszel; kilépett 130 tag 395 üzletrésszel, régi tagok jegyeztek 275 üzletrészt. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt: Nagyvárad, 1921. aug. hó 10.

Az igazgatóság.

Eladó bor és must.

Kittűnő homoki bort 1920 és 1921 évi termést 12—14 Hallgand foku, édes, továbbá október elején, szilvretkor mustot ajánl az

ÉRMIHÁLYFALVA ÉS VIDÉKE „HANGYA” FOGYASZTÁSI ÉS ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZET

343

AZ ERDÉLYI GAZDA ZSEBNAPTÁRA

gyönyörű kiállításban, nagy terjedelemben, értékes és változatos tartalommal jelenik meg

az 1922 évre.

A szokásos naptári, csillagászati, névmutató stb. részekon kívül a gazdák nélkülözhetetlen tudnivalóinak egész tárháza lesz az Erdélyi Gazda Zsebnaptára, mely a következő részekre oszlik fel: 1. A földművelésügyi minisztérium ügybeosztása. 2. A gazdátársadalmi egyesületek jegyzéke. 3. Szövetkezeti intézményeink ismertetése. 4. Növénytermelés gazdag tartalommal. 5. Állattenyésztés. 6. Takarmányozás. 7. Tejgazdaság. 8. Szőlészet, borászat. 9. Méhtenyésztés. 10. Mezőgazdasági számtartás kis-, közép- és nagybirtokosok számára. 11. Mezőgazdasági gépészet. 12. Gazdasági mértan, területközméter stb. kiszámítás. 13. Gyógy növény termelés. 14. Kertészet. 15. Földbírtok politika. 16. Az erdélyi vásárok időszertinti jegyzéke. 17. Hasznos tudnivalók stb. stb.

A naptár, mely hivatva lesz a „Köztelek” zsebnaptárát is pótolni, nélkülözhetetlen kézi könyv lesz gazdaközönségünknek. Ezért mint gazdasági szakönyv és vezérfonal, ott kell legyen minden falu minden szövetkezetének és magyar gazdacsaládjának asztalán egész esztendőben.

A naptárra előjegyzéseket elfogad az Erdélyi Gazda kiadóhivatala.

Az Erdélyi Gazda Zsebnaptára

a legjobb és legcélszerűbb hirdetési organum. Aki cégét gyártmányát, termelvényét ismertté akarja tenni, az hirdessen az Erdélyi Gazda Zsebnaptárában. A hirdetési árak a lehelő lepjutányosabbak. 3338

Elsőrendű Lenolajkencét, repceolajat továbbgépkenőzsrít, szekérkenőcsőt, lepjutányosabban szállít

Hann és Társa

Gép- és Műszaki Kereskedelmi r.-t. az ARADI OLAJIPAR R.-T. vezérképviselete és bizományi raktára

Cluj—Kolozsvar, Str. Regina Maria (v. Deak-F.u.) II.

3334

KÖZGAZDASÁG

A közgazdasági élet minden ágára kiterjedő hetilap. — Szerkesztőség és kiadóhivatal, Kolozsvar, Király-u. 2.

Előfizetési díj egész évre 105 Lei.

3290

Fizessen elő minden gazda az „ERDÉLYI GAZDA”-ra

A mellékletet szerkesztli:

DR. HARMATH JÁNOS.

A melléklet tulajdonosa:

A „HANGYA” SZÖV. KÖZPONTJA, NAGYENYED

Kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

az E. O. E. titkára.

Megjelenik minden vasárnap.